

Oikeudellisesta asiantuntijalausunnosta Suomen Keskusta rp:lle

Professori Heikki Halila ja ministeri Lauri Tarasti ovat antaneet oikeudellisen asiantuntijalausunnon Suomen Keskustalle (Keskusta). Lausunto on päivätty 6.2.2018.

Lausunto ei ole analyysi lain sisällöstä, vaan selvitys tavasta päästä ennalta määrättyyn/tavoiteltuun lopputulemaan liittyen Keskustan tulevan kesän puheenjohtajavaaliin.

Tämän tyyllisiä lausuntoja käytetään hyvin tavanomaisesti tuomioistuimissa pyrittäessä edistämään oman tavoitteen toteutumista.

Lausunnon mukaan puolueen sääntöjen kohta 4 § 5 mom, joka kieltää perusjärjestön jäsentä kuulumasta muuhun puolueeseen, ei ole oikeudellisesti sitova suhteessa Keskustaan. Tämä johtuu Keskustan rakenteesta. Puolueen jäseniä ovat eri jäsenyhdistykset, joiden jäseniä ovat taas luonnolliset henkilöt toisin kuin esimerkiksi Perussuomalaiset rp:ssä.

Lausunnon mukaan Keskustan säännöissä oleva kieltö kuulua toiseen puolueeseen ei ole osa Keminmaan keskustaseuran sääntöjä, mikä tarkoittaa, että Paavo

Väyrynen ei riko oman paikallisyhdistyksensä sääntöjä kuulumalla toiseen puolueeseen.

Lausunnon mukaan Paavo Väyrysestä on mahdollista päästä eroon erottamalla Keminmaan keskustaseura puolueen jäsenyydestä. Keminmaan keskustaseuran säännöissä ei voi olla perustetta erottamiselle, koska Keskustan sääntöjen mukaan jäsenyhdistyksen tulee alistaa sääntönsä puolueen hyväksyttäväksi ennen yhdistyksen hyväksymistä puolueen jäseneksi. Eli Keskusta on jossakin vaiheessa hyväksynyt Keminmaan keskustaseuran jäsenekseen ja samalla hyväksynyt yhdistyksen säännöt, jotka mahdollistavat jäsenen kuulumisen myös toiseen puolueeseen.

Keskustan sääntöjen 9 §:n 1 mom mukaan puheenjohtaja valitaan Keskustan jäsenistä, joita lausunnon mukaan ovat Keskustan jonkin jäsenjärjestön henkilöjäsenet. Tämä tarkoittaa, että Keskustan omien sääntöjen mukaan puheenjohtajaksi voidaan valita myös Keminmaan keskustaseuran jäsen Paavo Väyrynen.

Vaalikelpoisuuden puheenjohtajavaalissa päättää puoluekokouksen puheenjohtaja. Lausunnon mukaan Keskustan tulisi ryhtyä valmistelemaan argumentaatiota, jolla tuleva kokouksen puheenjohtaja aikanaan arvioi Paavo Väyrysen vaalikelpoisuuden. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että puolue ryhtyisi valmistelemaan perusteita estää yhtä puolueen jäsenistä pääsemästä osallistumaan puheenjohtajavaaliin.

Tämä lausuntoon kirjattu suositus on omituinen, sillä puolueen säännöissä ei ole tulkintaa

edellyttävää epäselvyyttä. Puolueen säännöt ovat yksiselitteisen selvät siltä osin, kuka on kelpoinen puheenjohtajaksi. Tämä ilmenee sääntöjen kohdasta 9 § 1 mom.

Demokratiaperiaatteen kannalta on outoa, että Keskusta ryhtyy etsimään luovia sääntöjen tulkintatapoja estääkseen yhden puheenjohtajakilpailuun ilmoittautuneen ehdokkaan osallistumisen puheenjohtajakilpailuun varsinkin, kun tämä henkilö A) on puolueen jäsen B) on tämän perusteella kelpoinen puheenjohtajaksi.

Demokratiaperiaatteen ideana on, että enemmistö päättää, kuka puoluetta johtaa. Keskustan toiminta voi tässä suhteessa olla ongelmallista myös yhdenvertaisuuslain kannalta, joka kieltää syrjinnän mielipiteen tai poliittisen toiminnan vuoksi.

Lausunto pyrkii antamaan Keskustalle argumentteja siitä, miten voitaisiin päästä sellaiseen sääntöjen tulkintaan, jonka perusteella Paavo Väyrynen voitaisiin katsoa olevan vaalikelvoton puheenjohtajaksi.

Lausunnon mukaan vaalikelpoisuus määräytyy KOKONAISUUDESSAAN (korostus tässä) sääntöjen 9 §:n 2 mom (ilmeisesti tarkoitettu 1 mom) mukaan. Tässä kohtaa puolueen sääntöjä todetaan vain, että puheenjohtajan tulee olla Keskustan jäsen, mitä Paavo Väyrynen on.

Jotta tästä sääntöjen sanamuodonmukaisesta tulkinnasta voitaisiin poiketa, lausunnossa

katsotaan, että tulkinta-apua asiaan tulee ottaa sääntöjen kohdasta 4 § 5 mom, jossa todetaan, että perusjärjestön jäsen ei saa kuulua muuhun puolueeseen.

Lausunnossa annetaan huomattava paino tälle puolueen sääntökohdalle, jolla kielletään henkilöä kuulumasta muuhun puolueeseen ilman, että lausunnossa lainkaan arvioidaan tämän sääntökohdan ratiota, miksi tällainen määräys säännöissä on.

Määräyksen ideana on ainakin se, että Keskustan jäsen ei voisi olla sellaisen toisen puolueen jäsen, jonka aatemaailma ja tavoitteet ovat ristiriidassa Keskustan omien tavoitteiden kanssa. Tämän vuoksi lausunnonantajien olisi tullut arvioida, ovatko Kansalaispuolueen ja Keskustan tavoitteet keskenään ristiriitaisia, jos ovat, tällöin kaksoisjäsenyydellä voisi olla merkitystä, jos ei, tällöin kaksoisjäsenyydellä ei ole merkitystä. Vasta tämän jälkeen olisi ollut mahdollista arvioida, minkälainen tulkintavaikutus kaksoisjäsenyydellä on puheenjohtajavaalikelpoisuuden kannalta.

Käsitykseni mukaan Kansalaispuolueen ideologia ja tavoitteet ovat yhteneväisiä Keskustan kanssa siten, että Keskustan jäsen voisi Keskustassa edustaa Kansalaispuolueen ideologiaa toimimatta puolueen ideologian vastaisesti, mistä seuraa, että näiden kahden puolueen ideologiat eivät ole toistensa kanssa ristiriidassa tavalla, joka voisi aiheuttaa intressiristiriitoja.

Keskustan hankkima asiantuntijalausunto on sisäisesti ristiriitainen. Lausunnon alussa todetaan, että puolueen sääntöjen 4 § 5 mom EI OLE OIKEUDELLISESTI SITOVA PERUSJÄRJESTÖN JÄSENTEN OSALTA. (korostus tässä). Nyt tätä oikeudellisesti ei sitovaa määräystä käytettäisiin tulkinta-apuna muuttamaan sääntöjen yksiselitteistä vaalikelpoisuusmääräystä. Nykyisten sääntöjen mukaan riittävää on, että puheenjohtajaehdokas on Keskustan jäsen. Nyt lausunnossa halutaan määrittää tämä sääntö sellaiseksi, että tähän kelpoisuusvaatimukseen kirjattaisiin lisäys, jonka mukaan perusjärjestön jäsen ei saa kuulua muuhun puolueeseen, vaikka tämä perusjärjestön sääntöjen mukaan on mahdollista. Eli oikeudellisesti merkityksetön määräys muuttaisi oleellisesti puolueen sääntöihin yksiselitteisesti kirjattua kelpoisuussääntöä!

Tällainen oikeudellinen tulkinta ei ole mahdollista missään tavanomaisessa tilanteessa.

Lausunnon yksi erikoisimmista kohdista on lausuma, että puolueen sääntöjä kirjoitettaessa ei ole osattu varautua sellaiseen mahdollisuuteen, mikä nyt on realisoitunut. Tällaisessa tilanteessa tavanomaisesti asia saatettaisiin puoluekokouksen arvioitavaksi, joka sitten päättää, onko tarpeen muuttaa sääntöjä vai ei. Nyt lausunnossa esitetään ratkaisuksi edellä kuvattua varsin omituista sääntötulkintaa, jolla tämä "aukko" tukittaisiin varsin kummallisella tulkinnalla.

Puolueen sääntöjen sisällöstä päättää puoluekokous samoin kuin puolueen puheenjohtajasta. Keskustan sääntöjen ja demokratiaperiaatteen kannalta olisi luontevaa, että mahdolliset sääntömuutokset saatetaan tavanomaisella tavalla puolue-elinten arvioitavaksi ilman, että sääntömuutoksella pyritäisiin estämään yksittäisen henkilön poliittista toimintaa.

Lausunnon loppuun kirjattu lausuma, jonka mukaan "Puheenjohtajaksi ei voida nykyisten sääntöjen mukaan valita puolueen perusjärjestön jäsentä, joka kuuluu muuhun puolueeseen", ei perustu puolueen sääntöihin eikä niiden tavanomaiseen tulkintaan sellaisilla tulkintaperiaatteilla, jotka vallitsevat Suomen oikeudessa.

Mikäli Keskusta päätyy toimimaan lausunnossa esitetyn mukaisesti, seuraa siitä mahdollisuus riitauttaa relevantit puoluekokouksen päätökset ja saattaa asia Helsingin käräjäoikeuden tutkittavaksi, mahdollisesti täytäntöönpanokieltovaatimusten kera, mikä tarkoittaisi, että Keskusta menisi seuraaviin vaaleihin epätietoisena siitä, kuka on puolueen oikea puheenjohtaja ja Suomi eläisi epävarmuudessa, perustuuko pääministerin asema asianmukaiseen valintamenettelyyn.

Helsinki 9. helmikuuta 2018

Kari Uoti
Oikeustieteen tohtori